

FUP ELLER FAKTA OM SKØNHED

Samtiden er optaget af skønhed, og markedet for skønhedsprodukter er enormt. **Men hvad er fup, og hvad er fakta, når det gælder skønhed?**

PROFESSOR MADSS MEIER JÆGER forsker i skønhed og efterprøver fire kendte påstande om skønhed.

Af PROFESSOR MADSS MEIER JÆGER

Påstand 1.

Skønhed er i øjnene på beskueren

Den første påstand er, at der ikke findes nogen universel opfattelse af skønhed. En talemåde siger, at 'skønhed er i øjnene på beskueren'. Moral er, at vi alle har forskellige opfattelser af, hvad skønhed er, og hvem der er smukke. Forskning viser imidlertid, at der er overraskende stor enighed om, hvem der er smukke, og hvem der ikke er smukke.

Når man beder 10 personer om at bedømme en persons skønhed på en skala fra 1 til 10 er de ca. 70 procent enige. Denne enighed gælder overraskende nok også på tværs af lande og kulturer. Derfor gælder det, at selv om de færreste kan komme med en præcis definition på, hvad skønhed er, så er vi i praksis enige om, hvem der er smukke, og hvem der ikke er smukke.

Forskning viser desuden, at to forhold er afgørende, når vi bedømmer skønhed: symmetri og gennemsnitlige træk. Vi har en stærk præference for symmetriske ansigter og kroppe. Evolutionspsykologer mener, at symmetri signalerer gode gener, sundhed og fysisk styrke. Præferencen for symmetri gælder ikke kun blandt mennesker, men også blandt mange dyrearter. Vi har også en præference for

gennemsnitlige træk. Folk med gennemsnitlige træk (fx næsestørrelse og afstand mellem øjnene) vurderes som smukkere end personer med atypiske træk. Det viser sig også, at fotomodeller har ret gennemsnitlige træk.

Påstanden om, at skønhed er i øjnene på beskueren, er således med stor sandsynlighed falsk.

Påstand 2.

Skønhed er vigtigere for kvinders succes

Den anden påstand er, at skønhed er vigtigere for kvinder end for mænd. Meget taler for, at denne påstand – med visse modifikationer – er sand. Forskning viser nemlig, at mænd tillægger skønhed en større betydning end kvinder, når de skal vælge partner. Kvinder er mere fleksible og tillægger ud over skønhed også egenskaber som en vindende personlighed og indtjeningsevne betydning.

Med til historien hører, at mænd og kvinder prioriterer forskellige aspekter af skønhed, når de skal vælge partner. Mænd går især efter ren hud, en høj pande, store øjne, en bred hofte-skål og tykt hår. Titlen på Marilyn Monroe-klassikeren "Gentlemen Prefer Blondes" er faktisk videnskabeligt underbygget, for blondiner har i gennemsnit mere hår på hovedet end brunetter og rødhårede. Kvinder går efter en muskuløs og trekantet overkrop, kraftigt markerede kindben (et biprodukt af

en høj testosteronproduktion) og højde. Med andre ord: kvinder skal have smukke ansigter og kroppe, mens mænd skal være høje og ikke alt for splejsede. *Påstanden om, at skønhed er vigtigere for kvinders succes, er altså – med modifikationer – sand.*

Påstand 3.

Præferencen for skønhed er tillært og ikke naturlig

Den tredje påstand er, at vores præference for skønhed (symmetri og gennemsnitlige træk) ikke er naturlig, men er et produkt af vores moderne samfund og kultur. Forskning tyder på, at denne påstand ikke er korrekt. Fx viser undersøgelser, at babyer ned til tremåneders alderen fastholder interessen for smukke voksne længere end interessen for mindre smukke voksne.

Fortolkningen er, at naturen har indrettet os til at fokusere på de voksne, som giver os den største sandsynlighed for at overleve. Hjerne-scanninger viser desuden, at vi kun behøver ca. en hundrededel af et sekund for at skønhedsvurdere en anden person. Lystcentrene i hjernen lyser op, når vi ser en smuk person, og det hele foregår instinktivt i krybdyrhjernen og uden vores aktive medvirken. *Derfor tyder alt på, at præferencen for skønhed er naturlig og ikke tillært – så påstanden er falsk.*

Påstand 4.

De smukke har det nemmere i livet end de grimme

Den fjerde påstand er, at smukke mennesker klarer sig bedre i livet end mindre smukke mennesker. Forskning, herunder min egen, viser ret tyndt, at denne påstand er korrekt. Smukke mennesker får mere positiv opmærksomhed, mere sex og har flere venner end mindre smukke mennesker.

Smukke mennesker har også mere selvtillid, er lykkeligere og er i den heldige position, at andre tror, at de er kloge, venlige, målrettede og gode ledere (også selv om dette ikke nødvendigvis er tilfældet). Og al den positive diskrimination giver pote. Vi ved, at smukke mennesker klarer sig bedre på arbejdsmarkedet end mindre smukke mennesker. De tjener mere, har en højere sandsynlighed for at få et lederjob og klarer sig bedre gennem hele karrieren. En amerikansk undersøgelse viser fx, at den gennemsnitlige forskel i livsindkomst for to personer med henholdsvis et godt og et dårligt udseende (men som ellers er identiske mht. uddannelse og begavelse) er på ca. 1,2 millioner kr. Min egen forskning viser, at fordelene ved at være smuk varer hele livet.

Igen er der forskel på mænd og kvinder. For mænd er højde (og ikke ansigtsskønhed) den vigtigste faktor: Høje mænd klarer sig

POLYOTO

* BLONDINE-VIDENSKAB
 Titlen på Marilyn Monroeklassikeren 'Gentlemen Prefer Blondes' er videnskabeligt underbygget, for mænd foretrækker tykt hår, og blondiner har i gennemsnit mere hår på hovedet end brunetter og rødhårede.

bedre på arbejdsmarkedet end lave mænd. Fx viste en undersøgelse, at direktørerne i de 500 største firmaer i USA i gennemsnit var 6 centimeter højere end den typiske amerikanske mand. For kvinder er ansigtsskønhed (og ikke højde) den vigtigste faktor. Fordelene ved at være smuk gælder ikke kun på arbejds- og ægteskabsmarkedet. Undersøgelser viser, at smukke politiske kandidater oftere vinder valg, at smukke forbrydere bliver idømt kortere fængselsstraffe (når de bliver fanget), og at smukke personer har nemmere end mindre smukke personer ved at låne penge i banken. *Så påstanden er sand.*

Hvad nu?

Kan vi bekæmpe skønhedsdiskrimination?

Forskningen viser, at der findes en universel opskrift på skønhed, at skønhed er vigtigere for kvinder end for mænd, at præferencen for skønhed ikke er tillært, og at skønhed betaler sig. Men hvad kan vi gøre for at udligne diskrimination baseret på skønhed? Det korte svar er: Sandsynligvis ikke meget. Skønt de træk, som vi forbinder med skønhed

»Smukke mennesker klarer sig bedre på arbejdsmarkedet end mindre smukke mennesker. De tjener mere, har en højere sandsynlighed for at få et lederjob og klarer sig bedre over hele karrieren.«

(symmetri, gennemsnitlige træk etc.) ikke er afgørende for vores overlevelse i dag, kan vi ikke bare slukke for vores urinstinkter. Vi har urgamle hjerner i et moderne samfund.

Der findes dog måder, hvorpå vi kan forbedre vores udseende. Kan de hjælpe? To oplagte muligheder er plastikkirurgi og makeup. En undersøgelse fra Korea viste, at langt de fleste

mennesker vurderer fordelene ved plastikkirurgi til at være langt mindre end de økonomiske og psykologiske omkostninger ved denne type indgreb. Så en tur under kniven er næppe en holdbar løsning for de fleste.

En anden mulighed er makeup og smart beklædning. En undersøgelse fra Kina viste imidlertid, at der kun var en svag sammenhæng mellem, hvor mange penge kinesiske kvinder brugte på makeup og tøj, og hvor smukke andre vurderede dem til at være. Den samme undersøgelse viste også, at hver krone investeret i skønhedsforbedring kun giver fire øre igen i form af højere indkomst. Derfor er der ikke meget andet at gøre end at acceptere sin skønhed (eller mangel på samme) og få det bedste ud af livet. ■

MADS MEIER JØGER

Professor i økonometri ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Han forsker i social arv, kulturforbrug og kvantitative analysemetoder. Han har bl.a. undersøgt, hvad skønhed betyder for vores livsforløb.